

Fiiller

Fiil (eylem); iş, oluş ya da hareket bildiren ve zaman eki alarak çekimlenen sözcüktür. Kısaca: **Fiil, zaman giyer.**

1 Fiil Nedir?

- İş, oluş ya da hareket bildirir.
- "Ne yaptı?" ve "Ne oldu?" sorularına cevap verir.
- Kök kısa çizgiyle yazılır: oku-, koş-, büyü-.
- Zaman eki alır: okudu, koşuyor, büyüyecek.

2 İsim mi, Fiil mi?

- Sözcüğe -yor ekle; anlamlıysa fiildir: koş-uyor.
- Anlamsızsa isimdir: "kalem-yor" denmez.
- mak, -mek de denir: okumak, sevmek.
- "Koşu" ve "sevgi" isimdir; kökleri koş-, sev-.

3 Aynı Yazılan Sözcükler

- Cümledeki göreve bakılır.
- boya (isim) · boya- (fiil): Duvarı boyadı.
- gül (isim) · gül- (fiil): Bebek güldü.
- yaz (isim) · yaz- (fiil): Adını yazdı.

4 Olumlu ve Olumsuz Fiil

- Olumsuzluk eki: -ma, -me.
- Sıra: kök + -ma/-me + zaman eki.
- geldi → gel-me-di · okuyacak → oku-ma-yacak
- Şimdiki zamanda daralır: gelmiyor, koşmuyor.
- Geniş zamanda: gelir → gelmez.

Fiillerde Temel Zaman Ekleri

Zaman	Ek	Örnek	Ne anlatır?
Şimdiki zaman	-yor	geliyor	İş şu anda yapılıyor.
Görülen geçmiş zaman	-dı, -di	geldi	İş bitti; söyleyen gördü.
Öğrenilen geçmiş zaman	-mış, -miş	gelmiş	İş bitti; sonradan öğrenildi.
Gelecek zaman	-acak, -ecek	gelecek	İş sonra yapılacak.
Geniş zaman	-r, -ar, -er	okur, koşar	İş her zaman yapılır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Fiiller: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1 · İSİM Mİ, FİİL Mİ?

"Sabah koşuya çıktım, parkta yarım saat koştum." cümlesinde "koşuya" ve "koştum" isim mi, fiil mi?

- 1 "Koşuya" → koşu + ek; bu ek zaman eki değildir.
- 2 "Koşu" bir etkinliğin adıdır, yani isimdir.
- 3 "Koştum" → koş- + -tu + -m; -tu zaman ekidir.

Cevap: "Koşuya" isim, "koştum" fiildir.

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2 · ZAMAN EKİNİ BULMA

"Her sabah okula yürür, bazen de koşarım." cümlesindeki fiiller hangi zamandadır?

- 1 Fiiller: yürür, koşarım.
- 2 yürü- + -r · koş- + -ar + -ım
- 3 "Her sabah" ve "bazen" alışkanlık bildirir.

Cevap: İki fiil de geniş zamandadır.

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3 · OLUMSUZ FİİL

"Dün ödevimi yapmadım." cümlesindeki fiili parçalarına ayır.

- 1 Kök: yap-
- 2 -ma: olumsuzluk eki
- 3 -dı: görülen geçmiş zaman eki; -m işi yapana gösterir.

Cevap: Olumsuz fiil, görülen geçmiş zaman.

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4 · ZAMANI TANIMA

"Dedem çocukken bu okulda okumuş." cümlesindeki fiilin zamanını bul.

- 1 Fiil: okumuş → oku- + -muş
- 2 -muş, -miş ekinin köke uymuş biçimidir.
- 3 Olay görülmemiş, başkasından duyulmuştur.

Cevap: Öğrenilen geçmiş zaman.

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5 · ZAMANI DEĞİŞTİRME

"Kardeşim resim çiziyor." cümlesini gelecek zamana çevir.

- 1 Fiil: çiziyor → kök çiz-, zaman eki -yor
- 2 Kökün ünlüsü ince; gelecek zaman eki -ecek olur.
- 3 çiz- + -ecek = çizecek

Cevap: Kardeşim resim çizecek.

MİNİ TEST

Fiiller: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. Aşağıdakilerden hangisi bir fiil köküdür?

- A) kalem B) oku-
C) sevgi D) masa

3. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi isimdir?

- A) koştı B) yazacak
C) gülüyor D) koşu

5. Aşağıdaki fiillerden hangisi gelecek zamandadır?

- A) okudu B) okumuş
C) okur D) okuyacak

7. Aşağıdaki fiillerden hangisi geniş zamandadır?

- A) sevdi B) sever
C) sevecek D) seviyor

9. "Okudu" fiilinin olumsuzluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) okumadı B) okumuş
C) okumaz D) okumuyor

2. "Yüz" sözcüğü hangi cümlede fiil olarak kullanılmıştır?

- A) Çocuklar gölde yüzdü. B) Yüzünü suyla yıkadı.
C) Yüzü bugün solgundu. D) Kasaya yüz lira verdi.

4. "Kardeşim şimdi ders çalışıyor." cümlesindeki fiil hangi zamandadır?

- A) Geniş zaman B) Gelecek zaman
C) Şimdiki zaman D) Görülen geçmiş zaman

6. "Dedem köyde büyümüş." cümlesindeki fiil hangi zamandadır?

- A) Öğrenilen geçmiş zaman B) Görülen geçmiş zaman
C) Şimdiki zaman D) Geniş zaman

8. Aşağıdaki fiillerden hangisi olumsuzdur?

- A) gelmiş B) gelecek
C) gelmedi D) geliyor

10. "Bilmiyor" fiilinin olumlusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) bildi B) bilir
C) bilecek D) biliyor

Cevap anahtarı

1. B · "Oku-" köküne zaman eki gelir: okuyor, okudu.
3. D · "Koşu" bir etkinliğin adıdır; diğerleri zaman eki almış fiildir.
5. D · "-acak" eki gelecek zamanı bildirir: oku-y-acak.
7. B · "Sev-er" sözcüğündeki -er geniş zaman ekidir.
9. A · Zaman değişmez; araya -ma girer: oku-ma-dı.

2. A · "Yüzdü" sözcüğünde yüz- kökü -dü zaman ekini almıştır.
4. C · "-yor" eki şimdiki zaman ekidir.
6. A · "-müş" eki öğrenilen geçmiş zaman ekidir.
8. C · "Gel-me-di" sözcüğünde -me olumsuzluk eki vardır.
10. D · Olumsuzluk eki atılır, zaman aynı kalır: biliyor.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/5-sinif-turkce-fiiller-konu-anlatimi